

Til Klima- og miljødepartementet

Dato: 25/02/2026

HØRINGSINNSPILL

Innspill til Endringer i regelverket om miljø- og kulturmiljøkriminalitet

Norsk Bonde- og Småbrukarlag takker for muligheten til å gi innspill på høring om forslag til endringer i straffeloven § 242, heving av strafferammer samt endringer i regelverket om miljø- og kulturmiljøkriminalitet.

Overordnet

Norsk Bonde- og Småbrukarlag støtter at alvorlig miljøkriminalitet og kulturmiljøkriminalitet må møtes med effektive og reelle sanksjoner. Ødeleggelse av naturgrunnlaget for framtidige generasjoner undergraver både matproduksjon, lokalsamfunn og nasjonale beredskapsinteresser.

Samtidig vil NBS at det skilles mellom systematisk, profittdrevet naturkriminalitet og tradisjonell næringsutøvelse i landbruk og skogbruk

Overordnet vil vi si at strafferammene må ta hensyn til at utilsiktede eller formelle overtredelser i aktiv og tradisjonell næringsdrift ikke kriminaliseres på linje med grov, kommersiell naturødeleggelse.

Naturkriminalitet – motorferdsel

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har forståelse for departementets vurdering av at ulovlig motorferdsel kan medføre betydelig miljøskade, særlig ved barmarkskjøring i sårbare områder.

NBS sine medlemmer opplever presset fra økende kommersiell aktivitet i utmark, herunder organisert turisme med motorisert ferdsel.

Motorferdselloven må praktiseres slik at den verner naturen, men uten å svekke matproduksjon og beredskap. Heving av strafferammer forutsetter at terskelen for hva som anses som grov miljøkriminalitet praktiseres strengt, og at enkeltstående eller mindre alvorlige overtredelser av motorferdselsregelverket ikke behandles på linje med systematisk og kommersiell miljøødeleggende virksomhet.

Norsk Bonde- og Småbrukarlag mener at:

- Mindre alvorlige eller kortvarige overtredelser fortsatt kan håndteres med overtredelsesgebyr

Skyldkrav

Norsk Bonde- og Småbrukarlag støtter departementets forslag om å presisere at overtredelsesgebyr bare kan ilegges den som forsettlig eller uaktsomt overtrer bestemmelsene i naturmangfoldloven.

Kulturmiljøkriminalitet

Nærliggende fare

Norsk Bonde- og Småbrukarlag har forståelse for at kulturminner og kulturmiljøer representerer uerstattelige verdier, og at det derfor kan være nødvendig å kriminalisere handlinger som skaper nærliggende fare for betydelig skade.

Samtidig innebærer en slik utvidelse av straffansvaret en forskyvning fra faktisk skade til risiko for skade. Dette forutsetter at terskelen for hva som anses som «nærliggende fare» praktiseres strengt og forutsigbart.

Særlig i områder hvor fredete kulturminner inngår i aktivt jord- og skogbrukslandskap, kan grensen mellom lovlig drift og fare for skade være krevende å trekke.

NBS mener at:

- det kreves en konkret og kvalifisert risiko for betydelig skade
- rene hypotetiske eller fjerntliggende risikomomenter ikke er tilstrekkelig
- alminnelig og aktsom næringsutøvelse ikke skal anses å etablere «nærliggende fare»

En slik presisering er nødvendig for å sikre rettssikkerhet og forutsigbarhet for eiere og brukere av kulturhistoriske landskap.

Kulturminneloven § 27

Det er positivt at departementet foreslår å gå bort fra en generell straffetrussel for «alle overtredelser» og i stedet presisere hvilke handlingsnormer som skal være straffbare. Dette styrker forutberegneligheten og rettssikkerheten.

NBS har forståelse for behovet for sanksjoner ved bevisst unndragelse av meldeplikt. Samtidig må reaksjonsnivået stå i forhold til overtredelsens karakter, særlig der det ikke foreligger faktisk skade.

Med vennlig hilsen,

Nora May Engseth, Ass. generalsekretær

Norsk Bonde- og Småbrukarlag

Elektronisk godkjent, uten underskrift